

**รูปแบบการดำเนินงานธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตร
เพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์**
**A Business Operational Model of Community Enterprises
for Agricultural Products to Escalate the Commercial Quality**

นงลักษณ์ เพิ่มชาติ¹ ชญานันท์ เกิดพิทักษ์² กมล บุชบา³

¹นักศึกษาลัทธิบริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

²สาขาวิชาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

³ภาควิชาคณิตศาสตร์และสถิติ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

E-mail: paunluck@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตร 2) ศึกษาระดับปัจจัยในการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ 3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตร และ 4) นำเสนอรูปแบบการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative approach) กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตร จำนวน 19 คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) หรือจนกว่าข้อมูลอิ่มตัว (Saturated data) ใช้วิธีเลือกแบบลูกโซ่ (Snowball sampling) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสังเคราะห์ และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative approach) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประธานกลุ่มหรือผู้แทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่รับการประเมินศักยภาพในระดับดี จำนวน 498 คน ประเมินการขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของเนแมน และเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า 1) สภาพการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตร ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 46-55 ปี ประกอบอาชีพเกษตรกร การศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาท มีบทบาทหน้าที่ในกลุ่มเป็นประธานกลุ่ม ระยะเวลาในการก่อตั้งกลุ่มมากกว่า 5 ปี มีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอยู่ระหว่าง 10,000-30,000 บาท และจำนวนสมาชิกวิสาหกิจชุมชน อยู่

ระหว่าง 10-15 คน 2) ระดับการปฏิบัติตามปัจจัยในการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ การจัดการคุณภาพการผลิต ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.50) การจัดการทางการตลาด ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.47) การจัดการนวัตกรรม ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.49) และการเป็นผู้ประกอบการ ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.42) สำหรับผลการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.42) เรียงลำดับดังนี้ จำนวนลูกค้าเพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.96) จำนวนยอดขายสินค้าสูงขึ้น ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 1.15) และผลกำไรเพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 0.96) 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอิทธิพลทางบวก ได้แก่ การจัดการทางการตลาด ($\beta = .46$) การจัดการคุณภาพการผลิต ($\beta = .33$) การเป็นผู้ประกอบการ ($\beta = .29$) และการจัดการนวัตกรรม ($\beta = .27$) ตามลำดับ และ 4) รูปแบบดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ ประกอบด้วย 4 ด้านที่สำคัญ ได้แก่ 1) การจัดการทางการตลาด (ก) ผลิตภัณฑ์ (ข) ราคา (ค) ช่องทางการตลาด และ (ง) การส่งเสริมการตลาด 2) การจัดการคุณภาพการผลิต (ก) การควบคุมคุณภาพการผลิต (ข) การวางแผนคุณภาพการผลิต และ (ค) การปรับปรุงคุณภาพการผลิต 3) การเป็นผู้ประกอบการ (ก) การจัดการความรู้ (ข) ความเป็นอิสระ (ค) การดำเนินงานเชิงรุก (ง) ความเป็นผู้นำ และ (จ) ความกล้าเสี่ยง และ 4) การจัดการนวัตกรรม (ก) นวัตกรรมการตลาด (ข) นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ และ (ค) นวัตกรรมกระบวนการ

คำสำคัญ: การดำเนินธุรกิจ / วิสาหกิจชุมชน / ผลผลิตทางการเกษตร / รูปแบบการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชน

Abstract

The objectives of the research were to 1) explore the current conditions of the business operation of the community enterprises of the agricultural products, 2) study the levels of the factors to enhance the business operation, in terms of the commercial quality, 3) identify the factors affecting the performance of the business operation of the community enterprises for the agricultural products, and 4) propose the business operational model for the community enterprises to promote the commercial quality. Mixed Methods was used in this study, based on the qualitative approach. The target group included 19 business members, related in the business operation of the community enterprises of agricultural products. Data

were collected by using In-depth Interview until the data were eventually saturated. The samples were drawn by using Snowball Sampling. The data collected were analytically synthesized. For those quantitative data collection, the sample group consisted of 498 chairmen and the representatives from the community enterprises, which were awarded a good score from internal business assessment. The sample size was determined by Newman's formula. Stratified Sampling was employed to select the samples. The tools for data collection included questionnaire. Data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, Multiple Linear Regression and content analysis.

The results revealed that (1) from the general data of the community business entrepreneurs, it was found that the majority of them were female, aged between 46-55 years, worked as a farmer, and obtained bachelor's degree, with an average monthly income of 10,001-20,000 baht. All of them were appointed as the chairmen of the community enterprise groups. Regarding the criteria of the community enterprises, it was found that the community enterprises were run for more than 5 years, with the range of the amount of 10,000-30,000 as the working capital, and with the size of 10-15 members. (2) The levels of business operation of the community enterprises to enhance the commercial quality was at a high level overall. Arranged in descending order for each aspect, the results were as follows: the management of the production quality ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.50), the management of the marketing ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.47), the management of the innovations ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.49), and the entrepreneurship ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.42). Regarding the performance level of the business operation of the community enterprises, it was at a high level overall ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.42). Arranged in descending order for each aspect, the results were as follows: the increase number of the customers ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.96), the increase of the sales volumes ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 1.15), the increase of the profits ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 0.96). (3) The investigated factors could affect the performance of the business operation of the community enterprises at a statistical significance level of .05. For those factors which had positive influence, they were enlisted as follows: the management of the marketing ($\beta = .46$), the management of the production quality ($\beta = .33$), the entrepreneurship ($\beta = .29$), and the management of the

innovations ($\beta = .27$), respectively. 4) The business model of the community enterprises to enhance the commercial quality included 4 key components as follows: 1) the management of the marketing - (a) products, (b) prices (c) marketing channels, and (d) marketing promotion, 2) the management of the production quality - (a) production quality control, (b) production quality planning, and (c) production quality improvement, 3) entrepreneurship - (a) the knowledge management, (b) the freedom of work (c) the proactive business operation (d) the leadership, and (e) the courage to take risks, 4) the management of innovations - (a) marketing innovation, (b) production innovation, and (c) procedural innovation.

Keywords: Business operation / Community enterprises / Agricultural products / Models of community enterprises

บทนำ

วิสาหกิจชุมชนเป็นกิจการของชุมชนที่เกี่ยวกับผลผลิตทางการเกษตร การผลิตสินค้า การให้บริการหรืออื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและมารวมตัวกันเพื่อประกอบกิจการเพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพัฒนาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน (กรมส่งเสริมการเกษตร. 2548) อีกทั้งเป็นธุรกิจขนาดเล็กที่เป็นแหล่งที่มาของการจ้างงานรายได้ในประเทศกำลังพัฒนา มีส่วนอย่างมากในเพิ่มการเติบโตทางเศรษฐกิจและการลดความยากจน จากการศึกษาของฟิลลิป (Philip. 2010) พบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง ได้แก่ สีนค้านวัตกรรมที่มีคุณภาพ ความสมดุลระหว่างคุณภาพสินค้ากับต้นทุน ความน่าเชื่อถือและบริการที่มีการดำเนินธุรกิจเชิงกลยุทธ์ การจัดการความรู้ และสภาพแวดล้อมภายนอกเครือข่ายสังคม การสนับสนุนจากรัฐบาล และถูกต้องตามกฎหมาย ประกอบกับจากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตผักและผลไม้ปลอดสารพิษเพื่อส่งออกจังหวัดราชบุรีที่ได้รับการคัดเลือกเป็นวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับจังหวัดปี 2555 มีศักยภาพในการพัฒนาสามารถส่งผลไม้ออกไปต่างประเทศ พบว่าความสำเร็จในการประกอบการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มนี้เกิดจากผู้นำกลุ่มเป็นผู้ประกอบการที่มีศักยภาพ เน้นการตลาดเชิงรุกโดยใช้สื่อออนไลน์ สินค้ามีคุณภาพตามมาตรฐาน ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะการได้มีโอกาสไปสำรวจตลาดต่างประเทศ สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจากรายงานการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลาของธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร (2556) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ได้แก่

ผู้ประกอบการส่วนมากขาดความรู้ขั้นสูงในด้านการจัดการทางการตลาด การสื่อสารภาษาต่างประเทศ ผู้ประกอบการไม่มีระบบบัญชีที่ดี ทักษะแรงงานไม่ได้มาตรฐานส่งผลต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการจำนวนมากไม่ได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการดำเนินงาน บรรจุภัณฑ์ยังไม่ดีเท่าที่ควร และปัญหาด้านทุนการผลิต ต้นทุนค่าจ้างแรงงาน ต้นทุนวัตถุดิบมีราคาสูง และจากการศึกษาของธัญชัย สิงห์มาตย์และพรพรขวดี พงษ์ศิริ (2559) ในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประสบปัญหาหลายด้าน เช่น การขาดเงินทุนหมุนเวียน การขาดทักษะการบริหารจัดการที่ดี ผู้นำไม่มีศักยภาพด้านการบริหารจัดการ การขาดทักษะและเทคนิคใหม่ ๆ ในการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ หรือการพัฒนาองค์กร จะเห็นได้ว่าความสำเร็จและความล้มเหลวของการดำเนินธุรกิจวิสาหกิจชุมชนขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน ดังที่ฟิลิป คอตเลอร์ และมิลตัน คอตเลอร์ (2556) กล่าวว่า การเติบโตของธุรกิจที่เราต้องการควรเป็นการเติบโตที่มีการบริหารจัดการที่ดีซึ่งจะให้ทั้งผลกำไรและความยั่งยืน

จากรายงานภาพรวมการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนของสำนักเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร สืบไตรมาสถ์ที่ 3 ปีงบประมาณ 2559 ณ วันที่ 30 ธันวาคม 2559 มีวิสาหกิจชุมชนที่รับการประเมินศักยภาพรวมทั้งประเทศจำนวน 64,443 แห่ง ทั้งนี้ในการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนเป็นการดำเนินงานเพื่อให้ได้รับรู้ศักยภาพและความสามารถของวิสาหกิจชุมชนในเรื่องทิศทางของวิสาหกิจชุมชน การวางแผนดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน การบริหารการตลาด การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน กระบวนการจัดการสินค้าและบริการ และผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน โดยการประเมินศักยภาพแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับดี ระดับปานกลาง และระดับต้องปรับปรุง ผลการประเมินพบว่า มีวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับดี 18,628 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 28.91 ระดับปานกลาง 33,060 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 51.30 และระดับต้องปรับปรุง 12,755 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 19.79 (ส่วนบริหารจัดการงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย. 2560) จะเห็นได้ว่าสัดส่วนของวิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพและความสามารถระดับดีมีจำนวนน้อยกว่าวิสาหกิจชุมชนระดับปานกลางและระดับต้องปรับปรุง ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจาก 1) ด้านผู้นำหรือผู้ประกอบการขาดทักษะในการบริหารจัดการความรู้ นำภูมิปัญญามาต่อยอดพัฒนา ขาดความสามารถในการบริหารธุรกิจ ขาดความรับผิดชอบต่อลูกค้า และขาดความรับผิดชอบต่อสาธารณะ 2) ด้านการบริหารการตลาด ไม่มีการกำหนดลูกค้าและแหล่งจำหน่าย ไม่มีเครือข่ายด้านการตลาด ขาดการติดตามความต้องการของลูกค้าและตลาดเพื่อให้ทราบข้อมูลความพึงพอใจ และ 3) ด้านการจัดการความรู้และข้อมูล ขาดการนำความรู้มาปรับปรุงการดำเนินงานจัดเก็บข้อมูลไม่เป็นระบบ สื่อสารข้อมูลประชาสัมพันธ์ข้อมูลไม่ทั่วถึง

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบการดำเนินธุรกิจวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์โดยศึกษาสมาชิกกลุ่มหรือผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนสำนักงานส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร (สสก.) เขต 2 ภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และสุพรรณบุรี เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชน ระดับการปฏิบัติตามปัจจัยในการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรและเสนอแนะรูปแบบการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์รวมถึงใช้เป็นแนวทางการขยายผลในการปฏิบัติเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับเสนอแนะการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตร
2. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามปัจจัยในการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตร
4. เพื่อนำเสนอแนะรูปแบบการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์

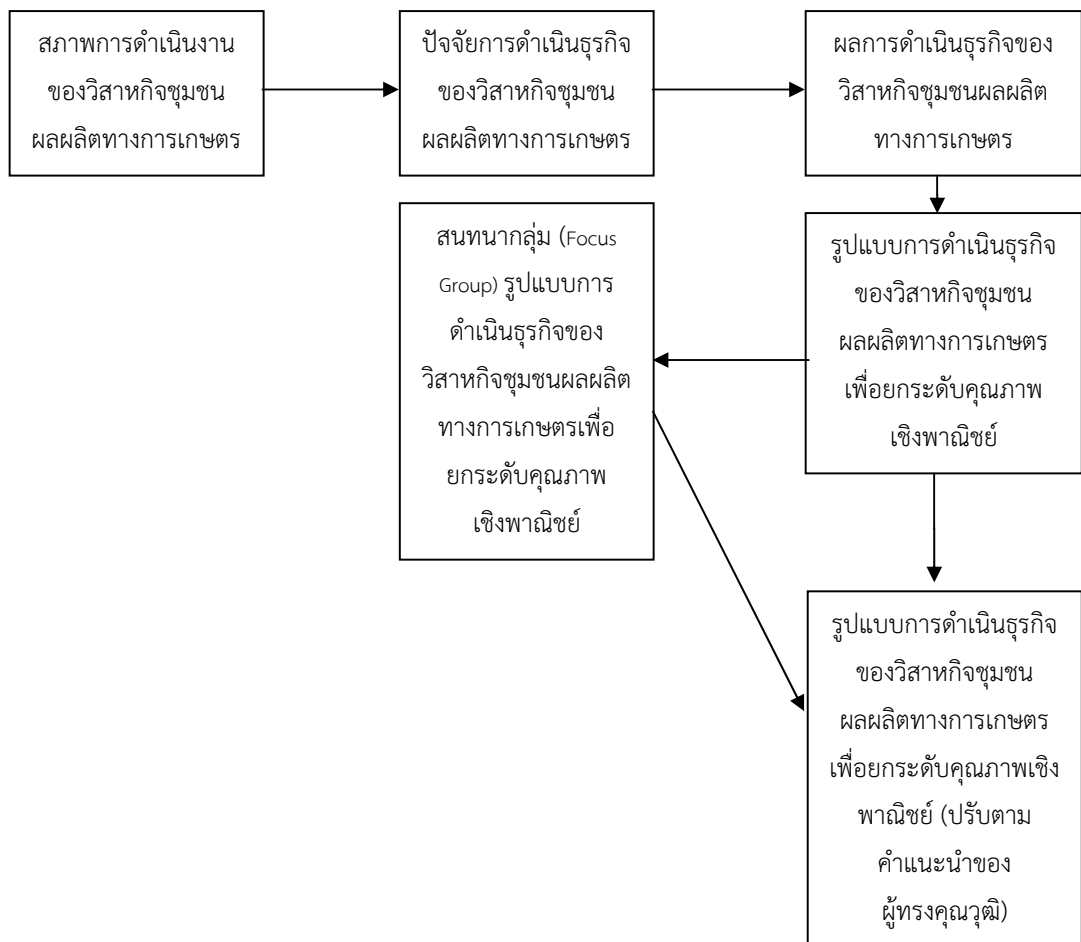
ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มเป้าหมายเป็นประธานหรือผู้แทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรใน 8 จังหวัด ภาคตะวันตกที่ได้รับรางวัลดีเด่นระดับจังหวัด จำนวน 16 คน ที่ดำเนินธุรกิจวิสาหกิจชุมชนตั้งแต่ปี 2555-2559 และที่ไม่ได้รับรางวัลดีเด่นระดับจังหวัด จำนวน 3 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นประธานหรือผู้แทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรในกลุ่ม 8 จังหวัด ภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรีราชบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และสุพรรณบุรี โดยกลุ่มรับการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ณ วันที่ 30 ธันวาคม 2559 จำนวน 2,621 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 498 คน คำนวณหาตัวอย่างประมาณการโดยใช้สูตรของ Neyman (สุเมธ สมภักดี. 2550, หน้า 162) เทียบสัดส่วนตัวอย่างจากจำนวนประชากร โดยการเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional stratified sampling) ของจำนวนวิสาหกิจชุมชนตามจังหวัด

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ปัจจัยในการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ ประกอบด้วย 1) การเป็นผู้ประกอบการ

ได้แก่ ความกล้าเสี่ยง ความเป็นผู้นำ ความเป็นอิสระ การดำเนินงานเชิงรุก และการจัดการความรู้ 2) การจัดการคุณภาพการผลิต ได้แก่ การวางแผนคุณภาพการผลิต การควบคุมคุณภาพการผลิต และการปรับปรุงคุณภาพการผลิต 3) การจัดการทางการตลาด ได้แก่ ราคา ผลิตภัณฑ์ ช่องทางการตลาด และการส่งเสริมการตลาด และ 4) การจัดการนวัตกรรม ได้แก่ นวัตกรรมการตลาด นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ และนวัตกรรมกระบวนการ

3. กรอบแนวคิดและกระบวนการค้นของการวิจัย ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ และทบทวนองค์ความรู้เชิงทฤษฎี และแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชน และปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ เป็นไปตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดและกระบวนการค้นของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed method) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการโดยทบทวนเอกสารศึกษาพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน 2548 ทฤษฎี แนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้องรวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตร โดยใช้วิธีการสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อได้มาซึ่งสภาพการดำเนินงานและปัจจัยหรือองค์ประกอบการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยของการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) ให้ได้มาซึ่งการยืนยันองค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณโดยการสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำมาจัดทำรูปแบบการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ด้วยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามโดยสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประธานหรือผู้แทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันตก ได้แก่ กาญจนบุรี นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และสุพรรณบุรี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 498 คน ข้อมูลที่นำมาศึกษาได้มาจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามการวิจัยที่มีคุณภาพตรวจสอบความตรง (Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องรวมทั้งฉบับเป็น 0.97 และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟ่า (Alpha-reliability coefficient) เป็น 0.977 คำนวณหาตัวอย่างประมาณการโดยใช้สูตรของ Neyman (สุเมธ สมภักดี. 2550, หน้า 162) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional stratifieds ampling) ของจำนวนวิสาหกิจชุมชนตามจังหวัดโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีจับสลากแบบไม่ใส่คืน

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้อง และนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาจัดหมวดหมู่ เข้ารหัส และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมการคำนวณค่าสถิติสำเร็จรูปด้วยคอมพิวเตอร์ วิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละเพื่อ

บรรยายรายละเอียดของคุณสมบัติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตามปัจจัยการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตร ค่าสถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาความหมายของระดับคะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2548)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด/ผลที่ได้รับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมาก/ผลที่ได้รับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติปานกลาง/ผลที่ได้รับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อย/ผลที่ได้รับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด/ผลที่ได้รับน้อยที่สุด

วิเคราะห์ผลการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตร ค่าสถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย วิเคราะห์อิทธิพลขององค์ประกอบที่มีต่อการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ ค่าสถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และวิเคราะห์ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลนำไปพัฒนารูปแบบการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรในเบื้องต้น เพื่อนำเสนอรูปแบบการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ ในขั้นต่อไปได้นำรูปแบบดังกล่าวให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน ช่วยกันวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแบบให้มีความเหมาะสมเป็นรูปธรรม โดยการสนทนากลุ่ม และในขั้นสุดท้ายได้ปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและนำไปเขียนในรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อไป

ผลการวิจัย

1. สภาพการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 51.3 มีอายุระหว่าง 46-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.1 ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 33.3 การศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 56.4 มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.2 บทบาทหน้าที่ในกลุ่มเป็นประธานกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 38.5 ระยะเวลาในการก่อตั้งกลุ่ม มากกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.6 เงินทุนหมุนเวียนในการประกอบการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อยู่ระหว่าง 10,000-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.6 และจำนวนสมาชิกวิสาหกิจชุมชน อยู่ระหว่าง 10-15 คน คิดเป็นร้อยละ 43.6

2. ระดับการปฏิบัติตามปัจจัยการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์

2.1 ระดับการปฏิบัติในปัจจัยการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากทุกปัจจัย เรียงลำดับดังนี้ การ

จัดการคุณภาพการผลิต ($\bar{X} = 4.03$) การจัดการทางการตลาด ($\bar{X} = 3.98$) การจัดการนวัตกรรม ($\bar{X} = 3.98$) และการเป็นผู้ประกอบการ ($\bar{X} = 3.84$) แสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของระดับการปฏิบัติในการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์โดยภาพรวม

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. การจัดการคุณภาพการผลิต	4.03	.50	มาก
2. การจัดการทางการตลาด	3.98	.47	มาก
3. การจัดการนวัตกรรม	3.98	.49	มาก
4. การเป็นผู้ประกอบการ	3.84	.42	มาก
รวม	3.96	.42	มาก

2.2 ผลการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถามเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 จำนวนลูกค้าเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับจำนวนลูกค้าของปีที่ผ่านมา อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.08 ลำดับที่ 2 จำนวนยอดขายสินค้าสูงขึ้นเมื่อเทียบกับจำนวนยอดขายสินค้าของปีที่ผ่านมา อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.41 และลำดับที่ 3 ผลกำไรเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับผลกำไรของปีที่ผ่านมาอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.27 แสดงรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความ ผลการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
ผลกำไรเพิ่มขึ้น	3.27	0.96	ปานกลาง
จำนวนยอดขายสินค้าเพิ่มขึ้น	3.41	1.15	กลาง
จำนวนลูกค้าเพิ่มขึ้น	4.08	0.96	มาก
รวม	3.96	0.42	มาก

3. ปัจจัยที่มีส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ ทั้งหมดมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ถึงร้อยละ 98.00 ส่วนอีกร้อยละ 2.00 จะเป็นอิทธิพล

จากปัจจัยที่เป็นตัวแปรอื่นที่ไม่ได้อยู่ในตัวแบบ หรือการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ โดยการนำเข้าตัวแปรพยากรณ์ 4 ตัว พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยทั้งหมดสามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์ผลการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตัวแปร 4 ตัว ที่มีอิทธิพล คือ การจัดการทางการตลาด การเป็นผู้ประกอบการ การจัดการคุณภาพการผลิต และการจัดการนวัตกรรม แสดงรายละเอียดในตารางที่ 3 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE _b	β	t	p-value
การเป็นผู้ประกอบการ	.29	.01	.29	29.04	0.00
การจัดการคุณภาพการผลิต	.28	.01	.33	28.75	0.00
การจัดการทางการตลาด	.41	.01	.46	40.89	0.00
การจัดการนวัตกรรม	.27	.01	.27	27.65	0.00
R = 0.98		Adjusted R ² = 0.97		F = 7255.12	
SE _{est} = 0.06		a = 0.02			

4. การนำเสนอรูปแบบการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ที่พัฒนามาจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติและการวิพากษ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ 15 คน มีตัวแปรทั้งหมด 4 ตัว 15 ตัวแปรย่อย ถูกนำไปจัดทำรูปแบบเพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้และเน้นไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้านที่สำคัญ ได้แก่ 1) การจัดการทางการตลาด (ก) เน้นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากวัตถุดิบที่มีคุณภาพ (ข) กำหนดราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพของสินค้า (ค) จัดส่งสินค้าตามความต้องการของลูกค้าตรงตามเวลา และ (ง) มีการประชาสัมพันธ์ในงานจัดแสดงสินค้าของหน่วยงานภาครัฐ 2) การจัดการคุณภาพการผลิต (ก) เน้นมีการควบคุมคุณภาพระหว่างการผลิตมอบผลิตภัณฑ์ให้กับลูกค้า (ข) มีการกำหนดคุณภาพของวัตถุดิบที่จะนำมาใช้ในการผลิต และ (ค) มีการให้ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า 3) การเป็นผู้ประกอบการ (ก) เน้นการศึกษาหาวิธีการดำเนินธุรกิจเพื่อนำมาพัฒนาธุรกิจของกลุ่ม (ข) เสนอสินค้าที่แข่งขันด้านคุณภาพ (ค) ดำเนินธุรกิจอย่างรอบคอบด้วยการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน (ง) พัฒนารูปแบบการเป็นผู้นำอย่างต่อเนื่อง และ (จ) ไม่หยุดนิ่งในการแสวงหาโอกาสทางการตลาด และ 4) การจัดการนวัตกรรม (ก) มีการพัฒนาตลาดใหม่โดยการปรับปรุงวิธีการส่งเสริม

การขาย (ข) มีการสร้างภาพลักษณ์หรือตราสินค้าเพื่อให้ลูกค้าจดจำ และ (ค) มีการแสวงหาความรู้ใหม่มาใช้ในการเพิ่มคุณค่าของผลิตภัณฑ์

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 46-55 ปี ประกอบอาชีพเกษตรกร การศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาท มีบทบาทหน้าที่ในกลุ่มเป็นประธานกลุ่ม ระยะเวลาในการก่อตั้งกลุ่มมากกว่า 5 ปี มีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอยู่ระหว่าง 10,000-30,000 บาท และจำนวนสมาชิกวิสาหกิจชุมชน อยู่ระหว่าง 10-15 คน

2. ระดับการปฏิบัติตามปัจจัยในการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ การจัดการคุณภาพการผลิต การจัดการทางการตลาด การจัดการนวัตกรรม และการเป็นผู้ประกอบการ สำหรับผลการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ จำนวนลูกค้าเพิ่มขึ้น จำนวนยอดขายสินค้าสูงขึ้น และผลกำไรเพิ่มขึ้น

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ มีอิทธิพลทางบวก ได้แก่ การจัดการทางการตลาด ($\beta = .46$) การจัดการคุณภาพการผลิต ($\beta = .33$) การเป็นผู้ประกอบการ ($\beta = .29$) และการจัดการนวัตกรรม ($\beta = .27$) ตามลำดับ

4. รูปแบบดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ ประกอบไปด้วย 4 ด้านที่สำคัญ ได้แก่ 1) การจัดการทางการตลาด (ก) ผลิตภัณฑ์ (ข) ราคา (ค) ช่องทางการตลาด และ (ง) การส่งเสริมการตลาด 2) การจัดการคุณภาพการผลิต (ก) การควบคุมคุณภาพการผลิต (ข) การวางแผนคุณภาพการผลิต และ (ค) การปรับปรุงคุณภาพการผลิต 3) การเป็นผู้ประกอบการ (ก) การจัดการความรู้ (ข) ความเป็นอิสระ (ค) การดำเนินงานเชิงรุก (ง) ความเป็นผู้นำ และ (จ) ความกล้าเสี่ยง และ 4) การจัดการนวัตกรรม (ก) นวัตกรรมการตลาด (ข) นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ และ (ค) นวัตกรรมกระบวนการ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ มีประเด็นอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. วิสาหกิจชุมชนเป็นธุรกิจชุมชนที่เกิดจากการนำเอาปัญหาของชุมชนมาเป็นตัวตั้งในการทำงาน โดยมุ่งหวังให้ชุมชนมีรายได้ มีงาน และมีอาชีพ มีชุมชนเป็นเจ้าของกิจการและดำเนินการเอง ผลผลิตมาจากระบวนการในชุมชน ริเริ่มจากฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นนวัตกรรมของชุมชน ดำเนินงานแบบประสานพหุพลังและเกื้อกูลกัน ใช้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นหัวใจหลัก และผลลัพธ์ของการดำเนินธุรกิจ คือ ชุมชนเกิดการพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคณะทำงานถอดบทเรียนวิสาหกิจชุมชนดีเด่น (2556) ระดับการปฏิบัติตามปัจจัยในการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า วิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเป็นการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจชุมชนที่ไม่ได้อาศัยฐานทรัพยากรในชุมชนเพียงอย่างเดียวหากต้องคำนึงถึงปัจจัยในการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนของตนเองให้สามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกัญญามาน อินทว้าง และคณะ (2554) ที่กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนจะต้องมีการประกอบการที่มีภูมิปัญญาขององค์กร ชุมชน หรือเครือข่ายขององค์กร ชุมชน โดยมีสมาชิกในชุมชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต การค้า การเงิน และต้องการใช้ปัจจัยการผลิตและทรัพยากรทุกขั้นตอนเพื่อการเรียนรู้ของชุมชนให้เกิดดอกผลทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม และเป็นในแนวทางเดียวกันกับเสรี พงศ์พิศ (2546) ที่กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนเป็นระบบการจัดการที่มีปัญญานำหน้า มีความคิดสร้างสรรค์เป็นทหารเอกด้านซ้าย มีเครือข่ายองค์กร ชุมชนเป็นทหารเอกด้านขวา โดยมีวิธิดีใหม่และปฏิบัติจนได้ผลจากระบบการจัดการทุน ความรู้ และการตลาด

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรียงตามลำดับ ได้แก่ การจัดการทางการตลาด การจัดการคุณภาพการผลิต การเป็นผู้ประกอบการ และการจัดการนวัตกรรม

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการจัดการทางการตลาดมีอิทธิพลมากที่สุด ในการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนยุคใหม่ต้องให้ความสำคัญกับแนวคิดการตลาดนำการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของมิเชลส์ และโกว์ (Micheels & Gow. 2015) พบว่า ความรู้ด้านการตลาดเป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อสภาพแวดล้อมทางธุรกิจตามความต้องการของลูกค้าและการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของคู่แข่งกัน ทั้งนี้ประสิทธิภาพการประกอบการอาจขึ้นอยู่กับความสามารถในการรับรู้และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาด วิสาหกิจชุมชนแนวใหม่จึงต้องยกระดับผลผลิตทางการเกษตรในชุมชนพัฒนาสู่ผลิตภัณฑ์ระดับชาติ ขณะที่บุญทวรรณ วิงวอน (2556) ได้กล่าวถึงความสามารถของธุรกิจที่มุ่งเน้นการตลาดจะทำให้ธุรกิจมีพลังในการเพิ่มผลกำไร ธุรกิจและผู้ประกอบการสามารถสร้างขีดความสามารถที่มีคุณค่าผ่านการเข้าถึงและการใช้ความรู้ทางการตลาดด้วยความรู้ที่เหนือกว่า และการประยุกต์ใช้เป็นผลมาจากการมุ่งเน้นการตลาด ผู้ประกอบการอาจสังเกตมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานภายในธุรกิจ ธุรกิจที่มุ่งเน้นตลาดให้ความสำคัญ

การเชื่อมโยงกับลูกค้าและการประสานงานในการผลิต อาจช่วยให้เพิ่มช่องทางในการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งการศึกษาของนุจรี ภาคาสัย และธีรธัม ภิริยะพลิน (2558) พบว่าการมุ่งเน้นการตลาดขับเคลื่อนให้เกิดความสำเร็จต่อเป้าหมายขององค์กรในด้านประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

การจัดการคุณภาพการผลิต เป็นกิจกรรมหรือกระบวนการที่มุ่งเน้นในการสร้างคุณภาพและปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องทั้งระบบของการทำงาน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนต้องมองเห็นความสำคัญ พร้อมสนับสนุนส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรสร้างความร่วมมือและมีความรับผิดชอบร่วมกัน การปรับปรุงคุณภาพจึงเป็นหน้าที่ของทุกคน สอดคล้องกับผลการวิจัยของนงลักษณ์ ทองศรี (2559) พบว่า รูปแบบการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วยรูปแบบการจัดการการผลิต ควรวางแผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ให้มีเอกลักษณ์และแตกต่าง ดำเนินการตามแผน และควบคุมคุณภาพให้ได้มาตรฐานโดยผ่านการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์จากหน่วยงานภายนอก และรักษาสีสิ่งแวดล้อมทางการผลิต ดังนั้นการจัดการคุณภาพการผลิตจึงเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นต้องปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า ซึ่งจะส่งผลที่ดีต่อการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชน

การเป็นผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการต้องสามารถในการปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป มีความคิดสร้างสรรค์และโอกาสเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันที่ยั่งยืน การจัดการความรู้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเป็นผู้ประกอบการ หากต้องให้ผลการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนเติบโตยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของวิกแลนด์และเชฟเพิร์ด (Wiklund & Shepherd. 2005) ผลการศึกษานับสนับสนุนว่าการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการช่วยเพิ่มความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินธุรกิจ ถ้ากิจการมีทรัพยากรทางความรู้จำนวนมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของหวาง (Wang. 2008) เช่นเดียวกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของสาทิตร ม่วงหมี่ และคณะ (2557) เกี่ยวกับรูปแบบการตลาดที่ยั่งยืนของธุรกิจขนาดย่อมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ที่พบว่า ปัจจัยคุณลักษณะผู้บริหารธุรกิจขนาดย่อมมีอิทธิพลทางตรงสูงต่อผลสำเร็จของธุรกิจขนาดย่อมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดการนวัตกรรมนวัตกรรมว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในการสร้างศักยภาพการแข่งขันในเชิงธุรกิจและความมั่นคง โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่หรือจากการสร้างใหม่ หรือพัฒนาขึ้นมาจากความรู้ใหม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของหยาง (Yang. 2008) ที่พบว่า นวัตกรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับผลการดำเนินธุรกิจและสอดคล้องกับผลการศึกษาของแฟร์รอซ ฮีโรบุมิ และทานากะ (Fairoz, Hirobumi & Tanaka. 2010) พบว่า นวัตกรรมเป็นมิติที่สำคัญในโครงสร้างตัวแปรการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการทำงานเชิงรุกกับความสำเร็จของการดำเนินธุรกิจด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชน

1.1 ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ ควรที่จะศึกษาผลงานวิจัยนี้โดยวิเคราะห์รายละเอียด ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในประเด็นที่สำคัญ รวมทั้งแนวทางในการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนทั้ง 4 ปัจจัย คือ การจัดการทางการตลาด การจัดการคุณภาพการผลิต การเป็นผู้ประกอบการ และการจัดการนวัตกรรม ซึ่งการศึกษาย่างละเอียดจะช่วยเพิ่มผลการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลิตทางการเกษตรได้ดียิ่งขึ้น

1.2 รูปแบบการดำเนินธุรกิจวิสาหกิจชุมชนผลิตทางการเกษตรที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ ผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ควรประยุกต์ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ไปใช้ตามควร แก่สภาพและควรเน้นวิธีปฏิบัติ มีการกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติชัดเจน ทั้งนี้เพื่อพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการทางธุรกิจอย่างมืออาชีพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 วิธีดำเนินการวิจัย ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยท่านอื่น ๆ อาจนำไปประยุกต์ใช้กับงานของตนเอง เพื่อขยายผล เสริมสร้าง และพัฒนาองค์ความรู้ให้กว้างขวางมากขึ้น อาจนำไปสู่การค้นพบองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนที่เหมาะสมและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.2 ตัวแปรที่ควรนำมาใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาตัวแปรทางอ้อมด้วย ทั้งนี้เพื่อยืนยันว่ายังมีปัจจัยด้านใดอีกบ้างที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลิตทางการเกษตร นอกจากนี้ควรเพิ่มตัวแปรเกี่ยวกับจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจเพื่อความครบถ้วนในการศึกษารูปแบบการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2548). **พระราชบัญญัติส่งเสริมชุมชน พ.ศ.2548**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กัญญาณ อินทวงศ์ สุพจน์ อินทวงศ์ และอภิชาติ วรรณภีระ. (2554). **การจัดการวิสาหกิจชุมชน**. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- คณะทำงานถอดบทเรียนวิสาหกิจชุมชนดีเด่น. (2556). **แนวทางการถอดบทเรียนวิสาหกิจชุมชนดีเด่น**. สืบค้นเมื่อ 31 มีนาคม 2560, จาก <http://www.sceb.doae.go.th/pr4-sceb.html>.
- ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร. (2556). **แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา**. สงขลา: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.

- ธณชัย สิงห์มาตย์ และพรชวดี พงษ์ศิริ. (2559). การใช้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม. *วารสารช่อพะยอม*, 27(1), 265-280.
- นงลักษณ์ ทองศรี. (2559). รูปแบบการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดบุรีรัมย์. *ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำเพื่อการพัฒนาวิชาชีพมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*.
- นุจรี ภาคาสัตย์ และธีรธรรม พิริยะพลิน. (2558). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุนวัตกรรมผลิตภัณฑ์. *วารสารวิชาการ Veridian - E-Journal*. 8(2). 107-124.
- บุญทวรรณ วิงวอน. (2556). การเป็นผู้ประกอบการยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ: แอคทีฟพรีนซ์.
- พยัต วุฒิรงค์. (2557). การจัดการนวัตกรรม: ทรัพยากร องค์การแห่งการเรียนรู้และนวัตกรรม. กรุงเทพฯ: วี.พรีนซ์ (1991).
- ฟิลิป คอตเลอร์ และมิลตัน คอตเลอร์. (2556). 8 เส้นทางสู่ชัยชนะ: การตลาดเพื่อสร้างการเติบโตทางธุรกิจ. แปลโดย ณงลักษณ์ จารุวัฒน์ จาก Market Your Way to Growth. กรุงเทพฯ: เนชั่นบุ๊คส์.
- ส่วนบริหารจัดการงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและเครือข่าย. (2560). ผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน. สืบค้นเมื่อ 31 มีนาคม 2560, จาก <http://www.sceb.doe.go.th/EVALUATION.html>.
- เสรี พงศ์พิศ. (2546). *แผนชีวิตเศรษฐกิจชุมชน*. กรุงเทพฯ: ภูมิปัญญาไทย.
- สุเมธ สมภักดี. (2550). *ทฤษฎีการเลือกตัวอย่าง*. กรุงเทพฯ: โฟร์พรีนซ์ดิง.
- สาทิตร ม่วงหมี, ศลิลา วัชรพงษ์กิตติ และสุดาพร สาวม่วง. (2557). รูปแบบการตลาดที่ยั่งยืนของธุรกิจขนาดย่อมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารสมาคมนักวิจัย*. 19(1), 20-33.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2560). จำนวนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนจำแนกตามพื้นที่. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2560, จาก http://smce.doe.go.th/smce1/report/report_graph_smce_member.php?levelSearch=2®ion=2&province=&hur=&smce_type=1.
- Fairoz, F. M., T. Hirobumi and Y. Tanaka (2010). Entrepreneurial Orientation and Business Performance of Small and Medium Scale Enterprises of Hambantota District Sri Lanka. *Asian Social Science*. 6, 34-46.
- Micheels, E. T., & Gow, H. R. (2015). The Effect of Market Orientation on Learning, Innovativeness, and Performance in Primary Agriculture. *Canadian Journal of Agricultural Economics*. 63(2), 209-233.

- Philip, M. (2010). Factors Affecting Business Success of Small & Medium Enterprises (SMEs). **APJRB**. 1(2).
- Wiklund, J., & Shepherd, D. (2005). Entrepreneurial Orientation and Small Business Performance: A configurational Approach. **Journal of Business Venturing**. 20(1), 71-91.
- Yang, C. C. (2008). Establishment of a Quality Management System for Service Industries. **Total Quality Management**. 17(9), 1129-1154.